KNF | KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

INDYWIDUALNE KONTA EMERYTALNE ORAZ INDYWIDUALNE KONTA ZABEZPIECZENIA EMERYTALNEGO W I POŁOWIE 2017 ROKU

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

WARSZAWA 2017

Departament Nadzoru Inwestycji Emerytalnych

Słowa kluczowe: INDYWIDUALNE KONTA EMERYTALNE, INDYWIDUALNE KONTA ZABEZPIECZENIA EMERYTALNEGO, DODATKOWA FORMA OSZCZĘDZANIA NA EMERYTURĘ

SPIS TREŚCI

SYNTEZA 4

1 PODSTAWOWE INFORMACJE O FUNKCJONOWANIU IKE ORAZ IKZE 7

2 IKE W I PÓŁROCZU 2017 ROKU 9

2.1 Struktura osób posiadających IKE według płci i wieku 9

2.2 Liczba IKE według instytucji finansowych 10

2.3 Wartość aktywów IKE w instytucjach finansowych 11

2.4 Wpłaty na IKE 13

2.5 Średni stan konta IKE 14

2.6 Liczba otwieranych IKE 15

2.7 Wypłaty, zwroty oraz wypłaty transferowe dotyczące IKE 17

2.7.1 Wypłaty z IKE 17

2.7.2 Zwroty z IKE 18

2.7.3 Wypłaty transferowe dotyczące IKE 19

3 IKZE W I PÓŁROCZU 2017 ROKU 21

3.1 Struktura osób posiadających IKZE według płci i wieku 21

3.2 Liczba IKZE według instytucji finansowych 22

3.3 Wartość aktywów IKZE według instytucji finansowych 23

3.4 Wpłaty na IKZE 24

3.5 Średni stan konta IKZE 26

3.6 Liczba otwieranych IKZE 26

3.7 Wypłaty, zwroty oraz wypłaty transferowe dotyczące IKZE 28

SYNTEZA

Opracowanie zawiera zestawienie podstawowych informacji dotyczących indywidualnych kont emerytalnych (IKE) oraz indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego (IKZE) przygotowane na podstawie danych przekazywanych do Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego przez instytucje finansowe prowadzące IKE oraz IKZE, tj.:

- zakłady ubezpieczeń,
- fundusze inwestycyjne zarządzane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- podmioty prowadzące działalność maklerską,
- banki,
- dobrowolne fundusze emerytalne zarządzane przez powszechne towarzystwa emerytalne.

W przedmiotowym raporcie przedstawiono najistotniejsze zjawiska występujące na rynku IKE oraz IKZE w I półroczu 2017 r.

Wybrane dane liczbowe dotyczące IKE w I półroczu 2017 r. (obejmują wielkości za I półrocze lub według stanu na koniec czerwca), w porównaniu do analogicznego okresu 2016 r., przedstawiają się następująco:

- IKE posiadało 932,5 tys. osób (na koniec I półrocza 2016 r. 867,8 tys. osób), co stanowiło 5,7% liczby osób pracujących[1],
- wartość rynku IKE pod względem zgromadzonych aktywów wyniosła 7,5 mld zł (wzrost o 24,6% w porównaniu do stanu na koniec czerwca 2016 r.) - najwięcej aktywów IKE zgromadzono w zakładach ubezpieczeń (2,5 mld zł),
- wpływy środków pieniężnych do IKE wyniosły 764,5 mln zł (o 191,6 mln zł więcej niż w I półroczu 2016 r.), z czego składki to 644,3 mln zł (o 132 mln zł więcej niż w I półroczu 2016 r.), a transfery z pracowniczych programów emerytalnych to 120,2 mln zł (o 59,6 mln zł więcej niż w I półroczu 2016 r.),
- wypływy środków pieniężnych z IKE osiągnęły poziom 255,6 mln zł (o 34,3 mln zł więcej niż w I półroczu 2016 r.), z czego wypłaty to 93,7 mln zł (o 18,9 mln zł więcej niż w I półroczu 2016 r.), zwroty 161,2 mln zł (o 15,1 mln zł więcej niż w I półroczu 2016 r.), transfery do pracowniczych programów emerytalnych 722 tys. zł (o 333 tys. zł więcej niż w I półroczu 2016 r.),
- wpłaty netto do IKE, czyli wpłaty nowych środków pomniejszone o wypłaty kwot wyniosły 508,9 mln zł (o 157,4 mln zł więcej niż w I półroczu 2016 r.),
- powstało 55,3 tys. nowych IKE, o 19,6 tys. kont więcej niż w I półroczu 2016 r. - najwięcej IKE założono w funduszach inwestycyjnych (36,5 tys. kont), a najmniej w dobrowolnych funduszach emerytalnych (0,6 tys. kont),
- 16 tys. osób zamknęło rachunki IKE w związku z całkowitym zwrotem środków - najwięcej w zakładach ubezpieczeń (7,9 tys. osób),

---

[1] *Kwartalna informacja o rynku pracy*, Główny Urząd Statystyczny 25.08.2017

- wypłatę jednorazową lub częściową środków z IKE zrealizowało 5,4 tys. osób (wzrost o 12,2%) – najwięcej w zakładach ubezpieczeń i funduszach inwestycyjnych (odpowiednio 2,3 tys. i 2 tys. osób),
- zdecydowana większość wypłat (97,3%) była realizowana w formule jednorazowej (97,1% w I półroczu 2016 r.), a z możliwości wypłaty środków w ratach skorzystało 2,7% wypłacających środki z IKE (2,9% w I półroczu 2016 r.),
- wskaźnik liczby IKE, na które dokonywano wpłat do liczby ogółem funkcjonujących IKE wzrósł i wyniósł 26,5% (24,4% w I półroczu 2016 r.),
- wysokość średniej wpłaty na IKE wyniosła 2,6 tys. zł i nieznacznie wzrosła w porównaniu do I półrocza 2016 r. (wzrost o 0,2 tys. zł) – najwyższą wartość średniej wpłaty odnotowano w podmiotach prowadzących działalność maklerską: 8,5 tys. zł, a najniższą w zakładach ubezpieczeń: 1,6 tys. zł,
- wartość przeciętnego stanu rachunku IKE wyniosła 8 tys. zł (wzrost o 1,1 tys. zł) – najwyższy przeciętny stan rachunku IKE posiadają oszczędzający w podmiotach prowadzących działalność maklerską: 42,3 tys. zł (na koniec czerwca 2016 r. 37,8 tys. zł), a najniższy w zakładach ubezpieczeń: 4,4 tys. zł (na koniec 30 czerwca 2016 r. 3,7 tys. zł).

Wybrane dane liczbowe dotyczące IKZE w I półroczu 2017 r. (obejmują wielkości za I półrocze lub według stanu na koniec czerwca), w porównaniu do analogicznego okresu 2016 r., przedstawiają się następująco:

- IKZE posiadało 664,1 tys. osób (na koniec czerwca 2016 r. 613,9 tys. osób), co stanowiło 4% liczby osób pracujących[1],
- wartość rynku IKZE pod względem zgromadzonych aktywów wyniosła 1,3 mld zł (wzrost o 73,8% w porównaniu do stanu na koniec czerwca 2016 r.) – najwięcej aktywów IKZE zgromadzono w funduszach inwestycyjnych: 524,1 mln zł,
- powstało 29,7 tys. nowych IKZE, o 3,1 tys. więcej niż w I półroczu 2016 r. – najwięcej IKZE założono w funduszach inwestycyjnych (21,2 tys. kont), a najmniej w podmiotach prowadzących działalność maklerską (0,5 tys. kont),
- wskaźnik liczby IKZE, na które dokonywano wpłat do liczby ogółem funkcjonujących IKZE wyniósł 18,9% (w I półroczu 2016 r. 16,6%),
- wysokość średniej wpłaty na IKZE wyniosła 1,8 tys. zł (wzrost o 0,1 tys. zł) – najwyższą wartość średniej wpłaty odnotowano w podmiotach prowadzących działalność maklerską (4 tys. zł), a najniższą w zakładach ubezpieczeń (1,3 tys. zł),
- wartość przeciętnego stanu rachunku IKZE wyniosła 2 tys. zł (wzrost o 0,8 tys. zł) – najwyższy przeciętny stan rachunku IKZE posiadają oszczędzający w podmiotach prowadzących działalność maklerską (11 tys. zł), a najniższy w zakładach ubezpieczeń (1 tys. zł),
- wpłaty netto na IKZE, czyli wpłaty nowych środków pomniejszone o wypłaty i zwroty kwot wyniosły w I półroczu 2017 r. 199,7 mln zł (wzrost o 41,6 mln zł).

Na mocy przepisów ustawy z dnia 25 marca 2011 r. *o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych* Rada Ministrów została

zobowiązana do dokonywania przeglądu funkcjonowania systemu emerytalnego i przedkładania Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej informacji o skutkach obowiązywania ww. ustawy wraz z propozycjami zmian, nie rzadziej, niż co 3 lata.

Następstwem wniosków zawartych w pierwszym przeglądzie z 2013 r. była zmiana w przepisach regulujących funkcjonowanie IKZE skutkujących:

- uproszczeniem reguł związanych z ustalaniem wysokości maksymalnej rocznej wpłaty na IKZE poprzez wprowadzenie rocznego limitu wpłat na IKZE w wysokości 1,2-krotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok, określonego w ustawie budżetowej lub ustawie o prowizorium budżetowym,
- opodatkowaniem wypłat z IKZE oraz wypłat na rzecz osób uprawnionych zryczałtowanym podatkiem dochodowym na poziomie 10%, w miejsce opodatkowania według skali podatkowej obowiązującego w momencie wypłaty.

Wprowadzenie tych zmian w życie w 2014 r. nie spowodowało jednakże istotnego zwiększenia liczby otwieranych IKZE.

W 2016 r. Rada Ministrów dokonała ponownego przeglądu funkcjonowania systemu emerytalnego. Dokument z przeglądu wraz z rekomendacjami został, po akceptacji Rady Ministrów, przekazany do Sejmu w dniu 30 grudnia 2016 r. Po jego rozpatrzeniu Komisja Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP w dniu 8 lutego 2017 r. złożyła wniosek o jego przyjęcie przez Sejm.

Rekomendacje przedstawione w przeglądzie funkcjonowania systemu emerytalnego z 2016 r. dotyczą zarówno II, jak i III filaru systemu emerytalnego i odwołują się do programu budowy kapitału będącego elementem *Strategii odpowiedzialnego rozwoju*. W przeglądzie rekomenduje się stworzenie pracowniczych programów kapitałowych o powszechnym i dobrowolnym dla oszczędzających charakterze, opartych jednakże na automatycznym zapisie wszystkich osób w wieku od 19 do 55 lat zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw.

1 PODSTAWOWE INFORMACJE O FUNKCJONOWANIU IKE ORAZ IKZE

Indywidualne konta emerytalne oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego są prowadzone na podstawie pisemnej umowy zawartej przez oszczędzającego z:

- funduszem inwestycyjnym,
- podmiotem prowadzącym działalność maklerską,
- zakładem ubezpieczeń,
- bankiem,
- dobrowolnym funduszem emerytalnym.

Prawo do wpłat na IKE lub IKZE przysługuje osobie, która ukończyła 16 lat

Zgodnie z przepisem art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o IKE oraz IKZE, prawo do wpłat na IKE lub IKZE przysługuje osobie, która ukończyła 16 lat. Małoletni ma prawo do dokonywania wpłat na konto emerytalne tylko w roku kalendarzowym, w którym uzyskuje dochody z pracy wykonywanej na podstawie umowy o pracę i w wysokości nie przekraczającej tych dochodów.

W przypadku osób, które osiągnęły wiek 55 lat i decydują się na założenie IKE, konieczne jest złożenie dodatkowego oświadczenia o niedokonaniu w przeszłości wypłaty środków zgromadzonych na IKE.

Wpłata na IKE jest opodatkowana, a wypłata zwolniona z podatku

Wpłata na IKE jest opodatkowana, a podatek pobierany jest od przychodu oszczędzającego, z którego pochodzi składka na IKE. Zwolnienie podatkowe przysługujące osobie oszczędzającej na IKE dotyczy podatku od zysków kapitałowych, jednak jest ograniczone limitem kwotowym dotyczącym wysokości wpłacanych środków oraz warunkiem posiadania przez oszczędzającego jednego IKE.

Tabela poniżej zawiera limity rocznych wpłat na IKE obowiązujące w latach 2004–2017.

Tabela 1. Limity wpłat na IKE (w zł)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kwota limitu	3 435	3 635	3 521	3 697	4 055	9 579	9 579	10 077	10 578	11 139	11 238	11 877	12 165	12 789

Źródło: Obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Wypłata środków z IKE jest nieopodatkowana. Uprawnienia do wypłaty zgromadzonych środków na IKE przysługuje osobie po osiągnięciu 60 lat lub nabyciu uprawnień emerytalnych i ukończeniu 55 roku życia.

Wpłata na IKZE jest zwolniona z podatku, a wypłata opodatkowana

Z kolei w IKZE zwolnienie podatkowe polega na tym, że wpłaty na IKZE osoba oszczędzająca może odliczyć od podstawy opodatkowania. Tak jak w przypadku IKE, warunkiem skorzystania z odliczenia podatkowego jest posiadanie tylko jednego IKZE.

Tabela poniżej zawiera limity rocznych wpłat na IKZE obowiązujące w latach 2012-2017.

Tabela 2. Limity wpłat na IKZE (w zł)

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kwota limitu	4 031	4 231	4 495	4 751	4 866	5 116

Źródło: Obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, obliczenia własne: 2012-2013

Od dnia 15 stycznia 2014 r. obniżono stawkę i sposób opodatkowania wypłat z IKZE - od kwoty wypłat z IKZE, w tym wypłat na rzecz osoby uprawnionej na wypadek śmierci oszczędzającego, pobierany jest zryczałtowany podatek w wysokości 10% przychodu.

2 IKE W I PÓŁROCZU 2017 ROKU

Według stanu na koniec czerwca 2017 r. IKE były prowadzone przez 51 instytucji finansowych:

- 13 zakładów ubezpieczeń na życie (na 27 zakładów ubezpieczeń na życie prowadzących działalność statutową),
- fundusze inwestycyjne zarządzane przez 16 towarzystw funduszy inwestycyjnych (na 64 działających towarzystw funduszy inwestycyjnych),
- 6 podmiotów prowadzących działalność maklerską (na 44 domów maklerskich działających na rynku i 11 banków prowadzących działalność maklerską),
- 9 banków komercyjnych (na 35 działających banków komercyjnych), 1 bank spółdzielczy niezrzeszony oraz banki spółdzielcze zrzeszone w 2 bankach zrzeszających (na 556 działających banków spółdzielczych),
- dobrowolne fundusze emerytalne (DFE) zarządzane przez 4 powszechne towarzystwa emerytalne (na 12 działających powszechnych towarzystw emerytalnych).

2.1 Struktura osób posiadających IKE według płci i wieku

Na koniec czerwca 2017 r. funkcjonowało 932,5 tys. IKE

Na koniec czerwca 2017 r. zarejestrowanych było 932,5 tys. IKE, o 64,7 tys. więcej niż na koniec czerwca 2016 r. Podobnie jak w latach poprzednich, wśród oszczędzających na IKE najbardziej liczną grupą były osoby w wieku 51-60 lat, posiadające 254 tys. IKE (27,2% ogółu kont). Najmniej IKE posiadały natomiast osoby w wieku do 30 lat (29,7 tys. stanowiących 3,2% ogółu wszystkich IKE).

Tabela 3. Liczba IKE w podziale na wiek i płeć (w szt.)

Kategoria wiekowa	30.06.2016			30.06.2017		
	kobiety	mężczyźni	razem	kobiety	mężczyźni	razem
do 30 lat	11 579	14 808	26 387	12 888	16 800	29 688
31-40 lat	83 046	93 444	176 490	81 526	91 773	173 299
41-50 lat	110 249	108 673	218 922	118 511	116 560	235 071
51-60 lat	133 524	108 689	242 213	140 436	113 612	254 048
powyżej 60	115 695	88 092	203 787	136 947	103 431	240 378
OGÓŁEM	**454 093**	**413 706**	**867 799**	**490 308**	**442 176**	**932 484**

Źródło: Obliczenia własne

IKE nadal są bardziej popularne wśród kobiet niż mężczyzn

Od końca 2016 r. wzrastała liczba posiadanych IKE wśród osób w wieku do 30 lat. Wzrostową tendencję zaobserwowano w II połowie 2016 r., kiedy to w tej grupie wiekowej liczba IKE wzrosła o 1,2 tys. kont w porównaniu do I półrocza 2016 r., a na koniec I półrocza 2017 r. w porównaniu do danych na koniec 2016 r wzrosła o 2 tys. kont.

Wzrost liczby IKE o 64,7 tys. w I połowie 2017 r. w porównaniu do I połowy 2016 r., dotyczył również osób w wieku ponad 60 lat (wzrost o 36,6 tys.), 41-50 lat (wzrost o 16,1 tys.) oraz 51-60 lat (wzrost o 11,8 tys.). Spadek liczby funkcjonujących IKE odnotowano tylko w kategorii wiekowej 31-40 lat (spadek o 3,2 tys.), co jest kontynuacją zmniejszania się liczby kont w tej grupie wiekowej od II półrocza 2012 r.

Więcej IKE należało do kobiet (490,3 tys., tj. 52,6% ogółu kont) niż mężczyzn (442,2 tys. tj. 47,4% ogółu kont). Jednocześnie dane w tabeli 3, o liczbie IKE według

poszczególnych grup wiekowych i płci wskazują, iż w wieku do 40 lat więcej mężczyzn posiada IKE, natomiast w grupach starszych wiekowo, więcej kont mają kobiety. Wzrost liczby funkcjonujących IKE zanotowano zarówno wśród kobiet (o 36,2 tys. kont), jak i mężczyzn (o 28,5 tys. kont), jednak wśród kobiet wzrost był wyższy.

Więcej mężczyzn niż kobiet w wieku do 40 lat posiada IKE

Wykres 1. Oszczędzający na IKE według wieku i płci na dzień 30 czerwca 2017 r.

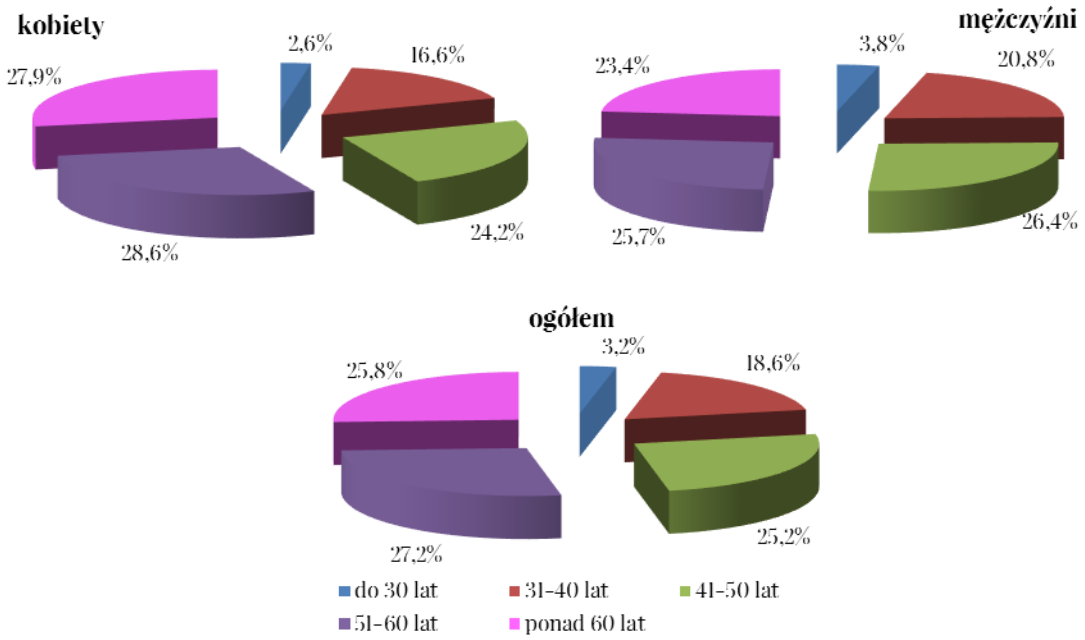

Źródło: Obliczenia własne

2.2 Liczba IKE według instytucji finansowych

Najwięcej IKE pod względem rodzaju instytucji finansowej prowadzącej IKE, funkcjonowało na koniec czerwca 2017 r. w zakładach ubezpieczeń (569,8 tys.), a najmniej w DFE (4,1 tys.). Poza DFE, które funkcjonują dopiero od 2012 r., najmniej IKE, podobnie jak w latach wcześniejszych, istniało w podmiotach prowadzących działalność maklerską (28,6 tys.).

Tabela 4. Liczba IKE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Liczba IKE (w szt.)		Udział w liczbie ogółem (w %)		Zmiana (w %)
	30.06.2016	30.06.2017	30.06.2016	30.06.2017	2017/2016
Zakłady ubezpieczeń	571 462	569 760	65,9	61,1	-0,3
Fundusze inwestycyjne	214 197	261 724	24,7	28,1	22,2
Podmioty prowadzące działalność maklerską	26 099	28 636	3,0	3,1	9,7
Banki	52 919	68 279	6,1	7,3	29,0
Dobrowolne fundusze emerytalne	3 122	4 085	0,4	0,4	30,8
OGÓŁEM	**867 799**	**932 484**	**100,0**	**100,0**	**7,5**

Źródło: Obliczenia własne

W I półroczu 2017 r. liczba IKE wzrosła o 64,7 tys. kont

Wzrost liczby funkcjonujących IKE, o 64,7 tys. kont w I półroczu 2017 r. w porównaniu do I półrocza 2016 r., zaobserwowano we wszystkich instytucjach finansowych prowadzących IKE, z wyjątkiem zakładów ubezpieczeń (spadek o 1,7 tys.), jednak skala

wzrostu była różna: najwięcej kont przybyło w funduszach inwestycyjnych (wzrost o 47,5 tys.), a w pozostałych instytucjach, mających 10,8% udział w rynku IKE, wzrost ten wyniósł łącznie 18,9 tys. kont.

Analiza struktury IKE na koniec czerwca 2017 r. według prowadzących je instytucji finansowych i wieku osób posiadających IKE wykazuje spadek udziału zakładów ubezpieczeń w rynku, głównie na korzyść funduszy inwestycyjnych. Powyższa tendencja dotyczy osób we wszystkich grupach wiekowych posiadających IKE, z wyjątkiem grupy ponad 60 lat, gdzie spadek zanotowały zarówno zakłady ubezpieczeń, jak i fundusze inwestycyjne, na korzyść banków.

Spada udział liczby IKE w zakładach ubezpieczeń na korzyść udziału funduszy inwestycyjnych

Wykres 2. Struktura liczby IKE według instytucji finansowych i wieku oszczędzających (w %)

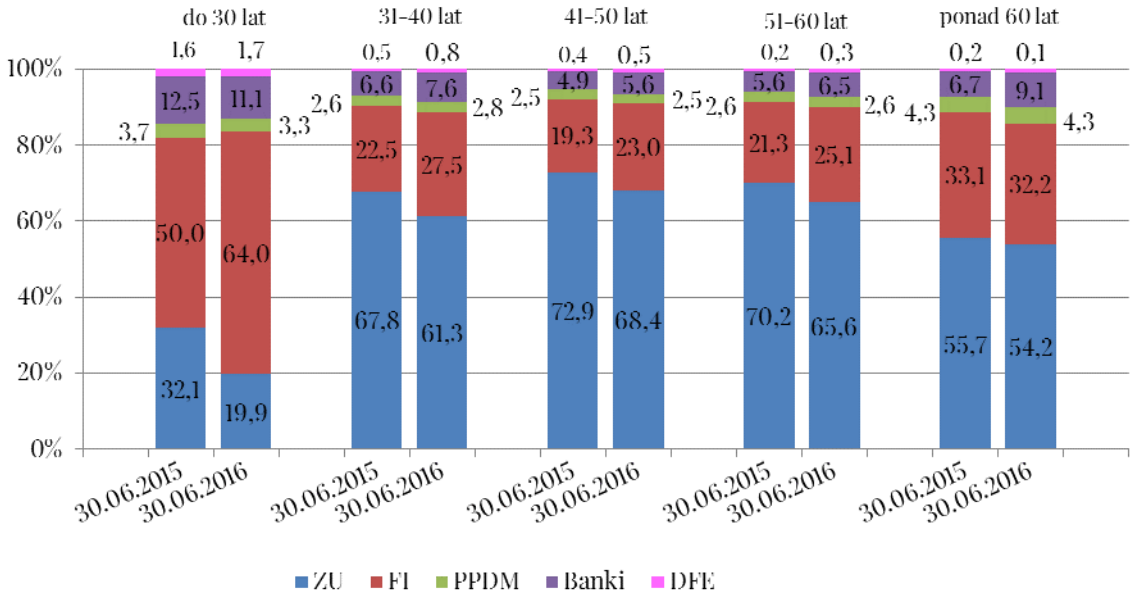

Źródło: Obliczenia własne

2.3 Wartość aktywów IKE w instytucjach finansowych

Wartość aktywów IKE na koniec czerwca 2017 r. to 7,5 mld zł

Wartość aktywów zgromadzonych na IKE na koniec czerwca 2017 r. wyniosła 7,5 mld zł i wzrosła o 1,5 mld zł w stosunku do wartości aktywów na koniec czerwca 2016 r. Oznacza to wzrost w skali roku o blisko 25%.

Tabela 5. Aktywa IKE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Wartość IKE (w tys. zł)		Udział w wartości ogółem (w %)		Zmiana (w %)
	30.06.2016	30.06.2017	30.06.2016	30.06.2017	2017/2016
Zakłady ubezpieczeń	2 099 801	2 497 415	35,0	33,4	18,9
Fundusze inwestycyjne	1 783 735	2 255 446	29,7	30,2	26,4
Podmioty prowadzące działalność maklerską	986 382	1 210 869	16,4	16,2	22,8
Banki	1 103 803	1 468 847	18,4	19,6	33,1
Dobrowolne fundusze emerytalne	28 713	46 633	0,48	0,62	62,4
OGÓŁEM	**6 002 434**	**7 479 210**	**100,0**	**100,0**	**24,6**

Źródło: Obliczenia własne

Najbardziej wzrosła wartość aktywów IKE w funduszach inwestycyjnych i zakładach ubezpieczeń

Wzrost wartości aktywów zgromadzonych na IKE dotyczył wszystkich instytucji finansowych i w porównaniu do stanu na koniec czerwca 2016 r. kształtował się następująco:

- w funduszach inwestycyjnych wzrost o 471,7 mln zł (o 26,4%),
- w zakładach ubezpieczeń wzrost o 397,6 mln zł (o 18,9%),
- w bankach wzrost o 365 mln zł (o 33,1%),
- w podmiotach prowadzących działalność maklerską wzrost o 224,5 mln zł (o 22,8%),
- w dobrowolnych funduszach inwestycyjnych wzrost o 17,9 mln zł (o 62,4%).

W zakładach ubezpieczeń i funduszach inwestycyjnych na koniec czerwca 2017 r. ulokowano 63,5% aktywów

W okresie 30.06.2016-30.06.2017 odnotowano nieznaczne zmiany w udziale poszczególnych rodzajów instytucji finansowych zarządzających IKE (mierzonym wartością zgromadzonych aktywów). Wzrósł udział banków (o 1,2 p.p.), funduszy inwestycyjnych (o 0,4 p.p.) i dobrowolnych funduszy emerytalnych (o 0,1 p.p.), natomiast spadł udział zakładów ubezpieczeń (o 1,6 p.p.) i podmiotów prowadzących działalność maklerską (o 0,2 p.p.).

Wykres 3. Aktywa IKE według instytucji finansowych (w mln zł)

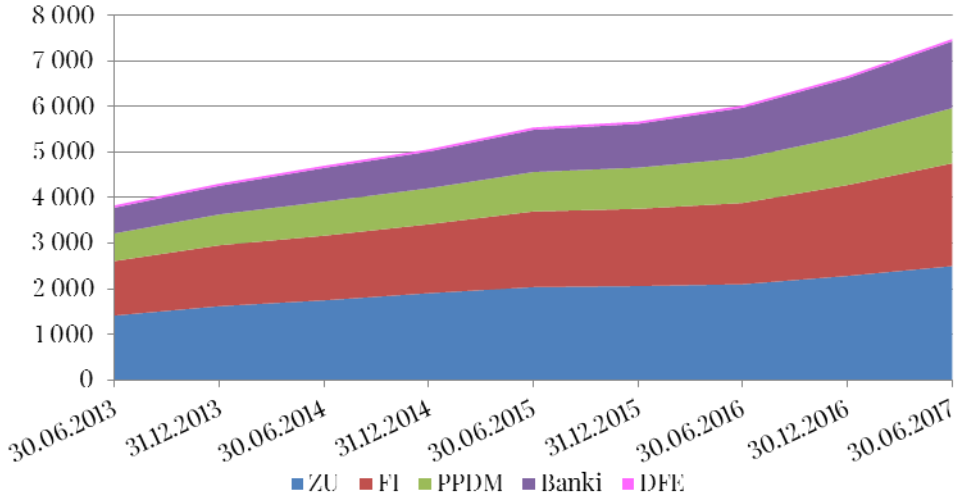

Źródło: Obliczenia własne

Strukturę aktywów IKE w kolejnych latach, w podziale na instytucje finansowe prowadzące IKE, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Struktura aktywów IKE według instytucji finansowych (w %)

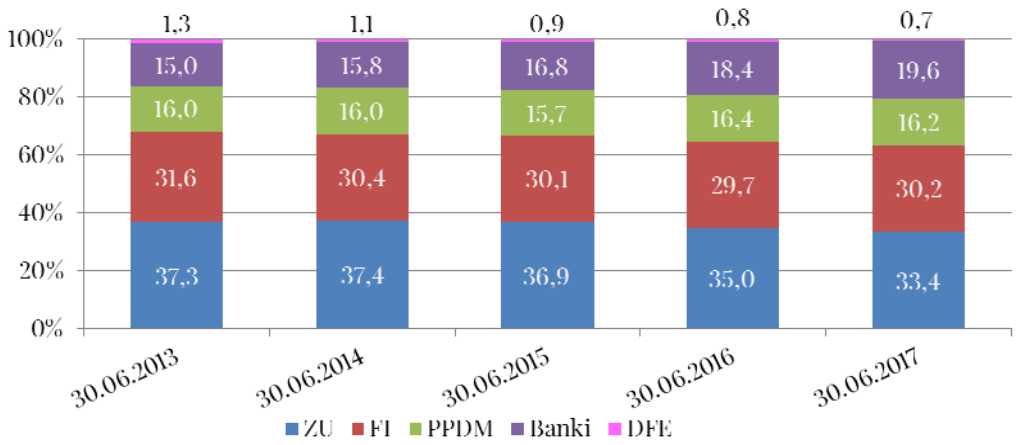

Źródło: Obliczenia własne

2.4 Wpłaty na IKE

W I półroczu 2017 r. posiadacze IKE wpłacili na rachunki kwotę 644,3 mln zł (512,3 mln zł w I półroczu 2016 r.). Jednocześnie, poza wyższą o 132 mln zł sumą wpłat na IKE, odnotowano wzrost liczby IKE, na które dokonywano wpłat o 34,9 tys. kont. Powyższe skutkowało zwiększeniem średnio wpłacanej kwoty o 0,2 tys. zł, która w I półroczu 2017 r. wyniosła 2,6 tys. zł (2,4 tys. zł w I półroczu 2016 r.).

Statystyczny oszczędzający na IKE wpłacił na swoje konto w I półroczu 2017 r. kwotę 2,6 tys. zł

Wzrost średniej wpłaty dotyczył osób posiadających IKE w większości instytucji finansowych prowadzących IKE (z wyjątkiem banków i funduszy inwestycyjnych). Najwyższy wzrost średniej wpłaty odnotowano zarówno w podmiotach prowadzących działalność maklerską, jak i w dobrowolnych funduszach emerytalnych (o 0,4 tys. zł) oraz marginalny wzrost w zakładach ubezpieczeń (o 0,1 tys. zł). W pozostałych instytucjach średnia wpłata uległa obniżeniu, najwięcej w bankach (o 0,2 tys. zł) oraz marginalnie w podmiotach prowadzących działalność maklerską (o 0,1 tys. zł). Najwyższych wpłat nadal dokonywali posiadacze IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (średnio 8,5 tys. zł), zaś najniższych oszczędzający na IKE w zakładach ubezpieczeń (średnio 1,6 tys. zł).

Zdecydowanie wyższe składki wpłacają posiadacze IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską

Wykres 5. Średnia wpłata na IKE według instytucji finansowych (w tys. zł)

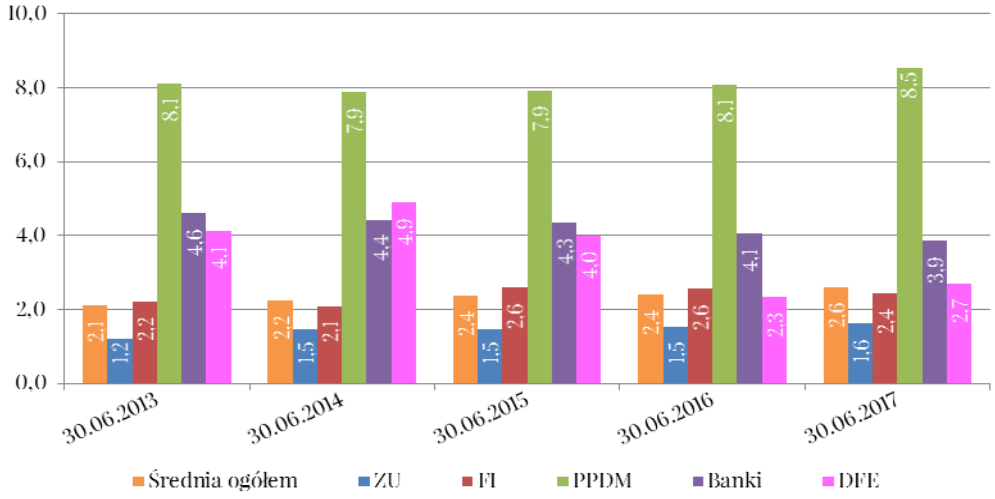

Źródło: Obliczenia własne

W podziale instytucjonalnym zwiększenie liczby IKE zasilanych wpłatami przez posiadaczy tych kont dotyczyło wszystkich instytucji, z wyjątkiem zakładów ubezpieczeń, które odnotowały spadek liczby IKE zasilanych wpłatami o 4,3 tys. Największy wzrost liczby tych kont nastąpił w bankach i w funduszach inwestycyjnych, odpowiednio o 20,8 tys. i 16,5 tys.

Tabela 6. Liczba IKE zasilanych wpłatami według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	I poł. 2013	I poł. 2014	I poł. 2015	I poł. 2016	I poł. 2017
Zakłady ubezpieczeń	123 851	126 014	128 657	118 311	114 041
Fundusze inwestycyjne	58 327	49 341	51 439	59 793	76 254
Podmioty prowadzące działalność maklerską	9 303	9 215	9 175	10 429	11 771
Banki	19 596	23 003	26 775	22 329	43 138
Dobrowolne fundusze emerytalne	499	764	797	1 288	1 829
OGÓŁEM	**211 576**	**208 337**	**216 843**	**212 150**	**247 033**

Źródło: Obliczenia własne

W I półroczu 2017 r. tylko 26,5% IKE zostało zasilonych wpłatami

Odsetek kont aktywnych w I półroczu 2017 r., czyli takich, na które dokonano przynajmniej jednej wpłaty w ciągu półrocza, wyniósł 26,5% i w porównaniu do I półrocza 2016 r. wzrósł o 2,1 p.p.

Najwyższy odsetek kont aktywnych miał miejsce w bankach – aż 63,2% funkcjonujących IKE zostało w I półroczu 2017 r. zasilonych wpłatami oszczędzających, a na kolejnym miejscu były dobrowolne fundusze emerytalne ze wskaźnikiem 44,8% funkcjonujących IKE zasilonych wpłatami. Odsetek kont aktywnych wzrósł w bankach aż o 21 p.p., podczas gdy w pozostałych instytucjach wzrost ten wahał się w przedziale od 1,1 do 3,5 p.p. Zakłady ubezpieczeń były jedynymi instytucjami, w których udział ten obniżył się (o 0,7 p.p.).

Tabela 7. Wskaźnik aktywnych IKE według instytucji finansowych (w %)

Instytucje finansowe prowadzące IKE	I poł. 2013	I poł. 2014	I poł. 2015	I poł. 2016	I poł. 2017
Zakłady ubezpieczeń	22,2	22,3	22,4	20,7	20,0
Fundusze inwestycyjne	31,0	28,0	27,6	27,9	29,1
Podmioty prowadzące działalność maklerską	44,7	41,7	39,8	40,0	41,1
Banki	40,7	45,4	52,1	42,2	63,2
Dobrowolne fundusze emerytalne	49,0	43,4	37,9	41,3	44,8
OGÓŁEM	**25,9**	**25,5**	**25,9**	**24,4**	**26,5**

Źródło: Obliczenia własne

2.5 Średni stan konta IKE

Na koniec czerwca 2017 r. przeciętny oszczędzający na IKE zgromadził na swoim koncie kwotę 8 tys. zł, podczas gdy na koniec czerwca 2016 r. 6,9 tys. zł.

Wykres 6. Średnia wartość rachunku IKE według instytucji finansowych (w tys. zł)

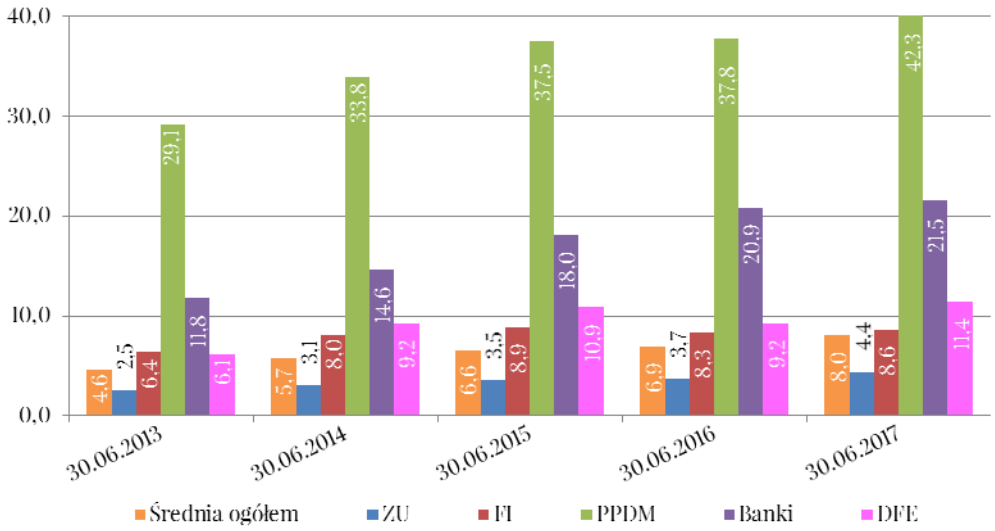

Źródło: Obliczenia własne

Najwyższe średnie aktywa zgromadzili posiadacze IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską, a najniższe w zakładach ubezpieczeń

Uwzględniając podział na instytucje finansowe prowadzące IKE, najwyższe kwoty aktywów zgromadziły osoby posiadające rachunki w podmiotach prowadzących działalność maklerską (42,3 tys. zł), zaś najniższe w zakładach ubezpieczeń (4,4 tys. zł). Posiadacze IKE, którzy wybrali umowę w dobrowolnych funduszach emerytalnych, działających na rynku dopiero od 2012 r., zgromadzili przeciętnie 11,4 tys. zł.

2.6 Liczba otwieranych IKE

W I półroczu 2017 r. otwarto 55,3 tys. nowych IKE, o 19,6 tys. kont więcej niż w I półroczu 2016 r. co oznacza kontynuację wyraźnego wzrostu, jaki miał miejsce od 2015 r.

Wykres 7. Liczba otwartych IKE w I półroczu 2010-2017 (w szt.)

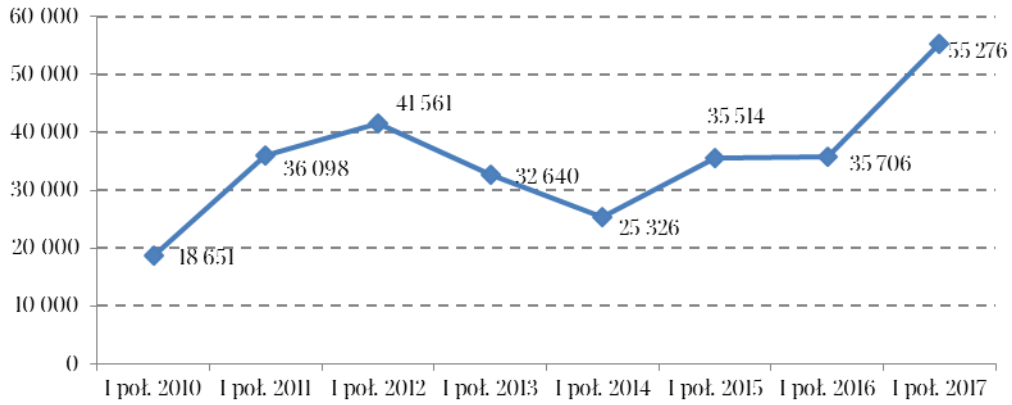

Źródło: Obliczenia własne

Tabela 8. Liczba otwartych IKE

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Liczba IKE (w szt.)		Struktura (w %)		Zmiana (w %)
	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2017/ I poł. 2016
Zakłady ubezpieczeń	9 210	9 084	25,8	16,4	−1,4
Fundusze inwestycyjne	21 912	36 525	61,4	66,1	66,7
Podmioty prowadzące działalność maklerską	1 441	1 577	4,0	2,9	9,4
Banki	2 426	7 459	6,8	13,5	207,5
Dobrowolne fundusze emerytalne	717	631	2,0	1,1	−12,0
OGÓŁEM	**35 706**	**55 276**	**100,0**	**100,0**	**54,8**

Źródło: Obliczenia własne

Najchętniej zawierano umowy o prowadzenie IKE w funduszach inwestycyjnych

W analizowanym okresie najwięcej nowych IKE otwarto w funduszach inwestycyjnych - 36,5 tys. kont, co stanowiło 66,1% liczby otwartych IKE. Pozostałe instytucje otwierały zdecydowanie mniej IKE, nie więcej niż 9 tys. kont. Banki, w których otwarto 7,5 tys. kont odnotowały najwyższą dynamikę wzrostu (ponad 3-krotnie więcej niż w I półroczu 2016 r.) Najmniej IKE utworzono w dobrowolnych funduszach emerytalnych (0,6 tys. kont).

Wykres 8. Struktura otwartych IKE według instytucji finansowych (w %)

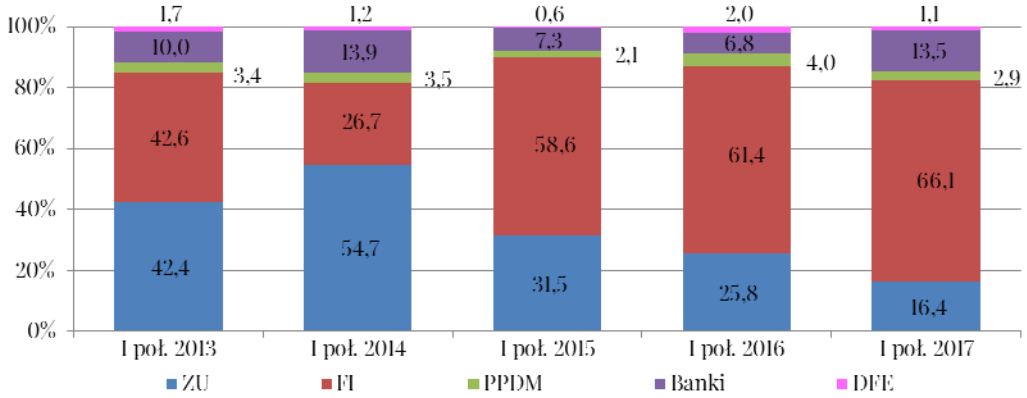

Źródło: Obliczenia własne

W I półroczu 2017 r. utrzymywała się tendencja dominującej i rosnącej pozycji funduszy inwestycyjnych w liczbie nowootwartych IKE. Zauważalny jest znaczący spadek udziału otwartych IKE w zakładach ubezpieczeń. Porównanie udziału poszczególnych instytucji w liczbie nowych IKE w stosunku do analogicznych wskaźników w I półroczu 2016 r., pokazuje wzrost udziału banków (o 6,7 p.p.) i funduszy inwestycyjnych (o 4,7 p.p.), kosztem spadku udziału zakładów ubezpieczeń, podmiotów prowadzących działalność maklerską i dobrowolnych funduszy emerytalnych (odpowiednio o 9,4, 1,2 i 0,9 p.p.).

Wśród 55,3 tys. IKE otwartych w I półroczu 2017 r., 51,6 tys. kont to IKE założone po raz pierwszy (w I półroczu 2016 r. 32,6 tys.). W przypadku pozostałych 3,6 tys. kont, były to umowy zawarte w związku z dokonaniem transferu z innego IKE (1 tys.) lub z pracowniczego programu emerytalnego (2,7 tys.). W porównaniu do I półrocza 2016 r. liczba zawieranych umów w związku z dokonaniem transferu z innego IKE

była niższa o 0,2 tys. tys. kont, a liczba IKE otwartych w związku z dokonaniem transferu z programu emerytalnego wyższa o 0,7 tys. kont.

2.7 Wypłaty, zwroty oraz wypłaty transferowe dotyczące IKE

2.7.1 Wypłaty z IKE

Wypłata środków zgromadzonych na IKE zgodnie z przepisem art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy o IKE oraz IKZE następuje:

1) na wniosek oszczędzającego po osiągnięciu przez niego wieku 60 lat lub nabyciu uprawnień emerytalnych i ukończeniu 55 roku życia oraz spełnieniu warunku:
   a) dokonywania wpłat na IKE co najmniej w 5 dowolnych latach kalendarzowych albo
   b) dokonania ponad połowy wartości wpłat nie później niż na 5 lat przed dniem złożenia przez oszczędzającego wniosku o dokonanie wypłaty,
2) na wniosek osób uprawnionych do środków zgromadzonych na IKE zmarłego oszczędzającego.

Od 2009 r. posiadacze IKE mają możliwość wypłaty w ratach zgromadzonych na IKE środków (art. 34 ust. 2 ustawy o IKE oraz IKZE). Z możliwości wypłaty w ratach skorzystało w I półroczu 2017 r. jedynie 147 osób (w I półroczu 2016 r. 139 osób).

Tylko 2,7% osób dokonujących wypłaty z IKE wybrało sposób wypłaty w ratach

Dominującą formą wypłaty środków z IKE pozostaje wypłata jednorazowa, z której w I półroczu 2017 r. skorzystało 5,3 tys. osób (w I półroczu 2016 r. 4,7 tys. osób).

Tabela 9. Wypłaty z IKE

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Liczba wypłat dokonanych z IKE (w szt.)		Wartość wypłat (w tys. zł)		Przeciętna wypłata z IKE (w tys. zł)	
	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017
Zakłady ubezpieczeń	2 130	2 284	30 373	40 258	14,3	17,6
Fundusze inwestycyjne	2 060	1 958	23 027	23 642	11,2	12,1
Podmioty prowadzące działalność maklerską	242	248	9 701	10 542	40,1	42,5
Banki	415	932	11 724	18 914	28,3	20,3
Dobrowolne fundusze emerytalne	0	14	0	330	0	23,6
OGÓŁEM	**4 847**	**5 436**	**74 825**	**93 687**	**15,4**	**17,2**

Źródło: Obliczenia własne

Najwyższe wypłaty realizowały osoby posiadające IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską

Relacja liczby wypłat z IKE do ogólnej liczby funkcjonujących IKE, zarówno na koniec I półrocza 2017 r., jak i I półrocza 2016 r., wyniosła 0,6%. W przekroju instytucjonalnym, według stanu na koniec czerwca 2017 r. wyraźnie wyższy poziom od ogólnego wskaźnika wykazały banki (1,4%), zaś niższy dobrowolne fundusze emerytalne i zakłady ubezpieczeń (odpowiednio: 0,3% i 0,4%).

Osoby, które zakończyły w I półroczu 2017 r. oszczędzanie na cele emerytalne za pośrednictwem IKE lub osoby uprawnione, które dokonały wypłaty po śmierci oszczędzającego, przeciętnie otrzymały kwotę 17,2 tys. zł (o 1,8 tys. zł więcej niż w analogicznym okresie 2016 r.). Najwyższą przeciętną wypłatę zrealizowali

posiadacze IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (42,5 tys. zł), zaś najniższą w funduszach inwestycyjnych (12,1 tys. zł).

2.7.2 Zwroty z IKE

Zgodnie z przepisem art. 37 ust. 1 ustawy o IKE oraz IKZE, oszczędzający na IKE mają możliwość dokonania zwrotu zgromadzonych środków. Zwrot środków zgromadzonych na IKE następuje w przypadku, gdy umowa o prowadzenie IKE została wypowiedziana przez którąkolwiek ze stron lub wygasła z innych przyczyn (np. oszczędzający odstąpił od umowy). Równoznacznie ze zwrotem traktuje się pozostawienie środków zgromadzonych na IKE, jeżeli umowa o prowadzeniu IKE wygasła, a nie zostały spełnione warunki do dokonania wypłaty lub wypłaty transferowej.

Dyspozycja zwrotu środków z IKE skutkuje finansowymi konsekwencjami

Instytucja finansowa przed dokonaniem zwrotu jest zobowiązana do potrącenia zryczałtowanego 19% podatku od dochodu oszczędzającego na IKE. Wskazany dochód obliczony jest jako różnica między kwotą stanowiącą wartość środków zgromadzonych na IKE a sumą wpłat na to konto. Jednocześnie w przypadku, gdy na IKE oszczędzającego przyjęto transfer z ppe, instytucja finansowa przed dokonaniem zwrotu jest zobowiązana do przekazania do ZUS kwoty stanowiącej 30% sumy składek podstawowych wpłaconych do ppe, ewidencjonowanej na koncie ubezpieczonego.

Instytucje finansowe prowadzące IKE zrealizowały w I półroczu 2017 r. 16 tys. dyspozycji zwrotu całości środków zgromadzonych na IKE o wartości 138,8 mln zł. Oznacza to wzrost wartości zwróconych aktywów IKE w ujęciu zagregowanym o 10 mln zł. Osoba rezygnująca z oszczędzania na IKE otrzymała przeciętnie kwotę 8,7 tys. zł, o 0,7 tys. zł wyższą niż w I półroczu 2016 r.

W wyniku realizacji dyspozycji całkowitego zwrotu środków zgromadzonych na IKE zamknięto w I półroczu 2017 r. 16 tys. kont

W związku z realizacją dyspozycji całkowitego jednorazowego zwrotu środków, najwięcej IKE, w podziale na rodzaj instytucji, zamknięto w zakładach ubezpieczeń i funduszach inwestycyjnych (odpowiednio 7,9 tys. i 6,9 tys.), a wartość zwrotów wyniosła odpowiednio: 68,9 mln zł i 47,6 mln zł. Jednocześnie zdecydowanie najwyższą przeciętną kwotę zwrotu otrzymali rezygnujący z IKE w dobrowolnych funduszach emerytalnych, w podmiotach prowadzących działalność maklerską i w bankach (odpowiednio 19,7 tys. zł, 17,1 tys. zł i 16,7 tys. zł), a najniższą w funduszach inwestycyjnych i w zakładach ubezpieczeń (odpowiednio 6,9 tys. zł i 8,8 tys. zł).

Tabela 10. Całkowite zwroty z IKE

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Liczba zwrotów dokonanych z IKE (w szt.)		Wartość zwrotów dokonanych z IKE (w tys. zł)		Przeciętny zwrot z IKE (w tys. zł)	
	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017
Zakłady ubezpieczeń	8 486	7 862	66 539	68 849	7,8	8,8
Fundusze inwestycyjne	6 461	6 853	44 184	47 610	6,8	6,9
Podmioty prowadzące działalność maklerską	271	280	4 235	4 787	15,6	17,1
Banki	752	969	11 881	16 164	15,8	16,7
Dobrowolne fundusze emerytalne	64	69	1 799	1 357	28,1	19,7
OGÓŁEM	**16 034**	**16 033**	**128 638**	**138 767**	**8,0**	**8,7**

Źródło: Obliczenia własne

Od 1 stycznia 2009 r. ustawodawca umożliwił oszczędzającym na IKE wystąpienie z wnioskiem o częściowy zwrot pod warunkiem, że środki te pochodziły z wpłat na IKE, a nie z transferu środków z pracowniczego programu emerytalnego. Posiadacze IKE mogą zlecać instytucjom finansowym prowadzącym IKE dokonanie częściowych zwrotów środków zgromadzonych na rachunkach IKE (art. 37 ust. 1a ustawy o IKE oraz IKZE). Instytucje finansowe są zobowiązane, przed dokonaniem częściowego zwrotu środków zgromadzonych na IKE, do odliczenia zryczałtowanego podatku od dochodu z tytułu częściowego zwrotu.

Na częściowy zwrot środków zgromadzonych na IKE zdecydowało się 3 tys. osób

Z możliwości dokonania częściowego zwrotu środków zgromadzonych na IKE z każdym rokiem korzysta coraz więcej osób. W I półroczu 2017 r. na częściowe zwroty zdecydowało się 3 tys. osób, a ich wartość wyniosła 22,4 mln zł (w I półroczu 2016 r. było to 2,4 tys. osób, a wartość zwrotów w ujęciu zagregowanym kształtowała się na poziomie 17,5 mln zł). Posiadacz IKE realizujący częściowy zwrot z IKE w I półroczu 2017 r. otrzymał przeciętnie 7,5 tys. zł (w I półroczu 2016 r. 7,2 tys. zł).

2.7.3 Wypłaty transferowe dotyczące IKE

Zgodnie z przepisem art. 35 ust. 1 i 2 ustawy o IKE oraz IKZE, wypłata transferowa dokonywana jest pomiędzy instytucjami finansowymi działającymi w obrębie III filaru systemu emerytalnego. Zgromadzone na IKE środki pozostają nadal w III filarze, mogą być jednak przeniesione na wniosek oszczędzającego lub na wniosek osób uprawnionych (w przypadku śmierci oszczędzającego), zarówno do innej instytucji finansowej prowadzącej IKE, jak i do pracowniczego programu emerytalnego (dalej: ppe).

Tabela 11. Transfery do IKE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	z IKE		z ppe		z IKE		z ppe	
	(w szt.)				(w tys. zł)			
	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017
Zakłady ubezpieczeń	89	83	1 287	2 017	1 464	1 692	18 439	36 212
Fundusze inwestycyjne	393	338	1 360	1 612	8 524	10 760	27 120	46 411
Podmioty prowadzące działalność maklerską	171	168	149	177	5 180	5 196	3 625	4 752
Banki	713	179	458	1 017	20 439	5 551	9 830	29 646
Dobrowolne fundusze emerytalne	68	118	56	68	937	2 781	1 551	3 155
OGÓŁEM	**1 434**	**886**	**3 310**	**4 891**	**36 544**	**25 980**	**60 565**	**120 176**

Źródło: Obliczenia własne

Na IKE przyjęto 5,8 tys. transferów z IKE i ppe o wartości 146,2 mln zł

W I półroczu 2017 r. przyjęto na IKE łącznie 5,8 tys. transferów z innych IKE oraz ppe (o 21,8% więcej niż w I półroczu 2016 r.). Najwięcej transferów z IKE przyjęto w funduszach inwestycyjnych (38,1%), natomiast transferów z ppe w zakładach ubezpieczeń (41,2%).

Tabela 12. Transfery z IKE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	na IKE		do ppe		na IKE		do ppe	
	(w szt.)				(w tys. zł)			
	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017
Zakłady ubezpieczeń	218	279	4	4	3 778	7 546	27	9
Fundusze inwestycyjne	368	347	4	60	9 216	11 542	362	708
Podmioty prowadzące działalność maklerską	59	66	0	1	2 364	2 763	0	5
Banki	96	119	0	0	3 466	3 666	0	0
Dobrowolne fundusze emerytalne	9	5	0	0	232	218	0	0
OGÓŁEM	**750**	**816**	**8**	**65**	**19 056**	**25 735**	**389**	**722**

Źródło: Obliczenia własne

Z IKE dokonano 0,8 tys. transferów do innych IKE oraz 65 do ppe o wartości 26,5 mln zł

W I półroczu 2017 r. dokonano 0,8 tys. transferów na inne IKE, najwięcej w funduszach inwestycyjnych i zakładach ubezpieczeń (0,6 tys., co stanowi 76,7% wszystkich transferów na IKE). transferów Spośród 65 transferów z IKE do programu emerytalnego w I półroczu 2017 r., prawie wszystkie zrealizowały fundusze inwestycyjne.

3 IKZE W I PÓŁROCZU 2017 ROKU

Według stanu na koniec czerwca 2017 r. IKZE były prowadzone przez 37 instytucji finansowych:

- 8 zakładów ubezpieczeń na życie (na 27 zakładów ubezpieczeń na życie prowadzących działalność statutową),
- fundusze inwestycyjne zarządzane przez 13 towarzystw funduszy inwestycyjnych (na 64 działających towarzystw funduszy inwestycyjnych),
- 5 podmiotów prowadzących działalność maklerską (na 44 działających domów maklerskich i 11 banków prowadzących działalność maklerską),
- 1 bank komercyjny (na 35 działających banków komercyjnych) oraz banki spółdzielcze zrzeszone w 2 bankach zrzeszających (na 556 działające banki spółdzielcze),
- dobrowolne fundusze emerytalne zarządzane przez 8 powszechnych towarzystw emerytalnych (na 12 powszechnych towarzystw emerytalnych działających na rynku).

3.1 Oszczędzający na IKZE według płci i wieku

Podobnie jak w przypadku IKE, na IKZE oszczędza więcej kobiet

Na koniec I półrocza 2017 r. funkcjonowało 664,1 tys. IKZE, z czego 337,5 tys. (50,8%) umów zostało zawartych przez kobiety, a 326,6 tys. (49,2%) przez mężczyzn.

Tabela 13. Liczba IKZE w podziale na wiek i płeć

Kategoria wiekowa	30.06.2016			30.06.2017		
	kobiety	mężczyźni	razem	kobiety	mężczyźni	razem
do 30 lat	25 637	37 695	63 332	22 550	33 999	56 549
31-40 lat	73 277	84 405	157 682	74 438	88 290	162 728
41-50 lat	88 598	76 953	165 551	94 590	84 200	178 790
51-60 lat	96 277	74 906	171 183	104 904	81 327	186 231
61-65 lat	21 895	22 425	44 320	33 075	30 844	63 919
powyżej 65	5 949	5 901	11 850	7 914	7 980	15 894
OGÓŁEM	**311 633**	**302 285**	**613 918**	**337 471**	**326 640**	**664 111**

Źródło: Obliczenia własne

Największy udział w liczbie funkcjonujących IKZE ze względu na wiek, miały osoby z przedziałów wiekowych: 31-40 lat, 41-50 lat, 51-60 lat. Udział osób ze wskazanych grup wiekowych rozkładał się w granicach od 24,5% w przedziale wieku 31-40 lat, do 28% w przedziale wieku 51-60 lat. Wyraźnie niższy udział miały osoby posiadające IKZE w grupach wiekowych: powyżej 65 lat (2,4%), w wieku do 30 lat (8,5%) i w przedziale wieku 61-65 lat (9,6%).

Wykres 9. Oszczędzający na IKZE według wieku i płci na dzień 30 czerwca 2017 r.

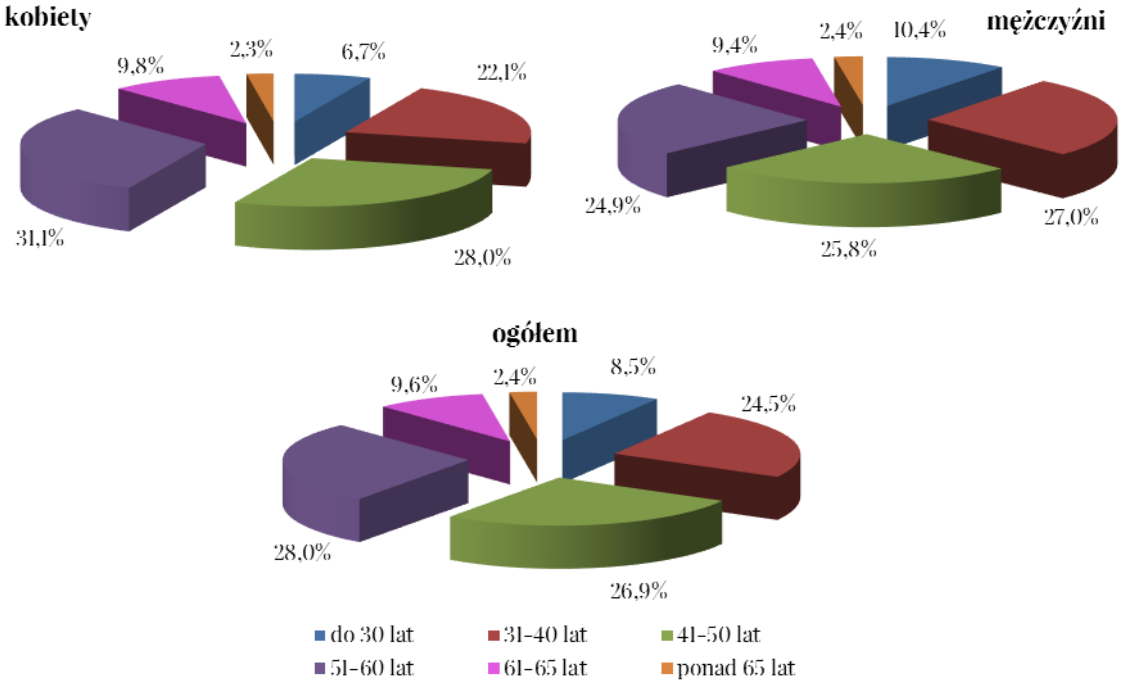

Mężczyźni w wieku do 40 lat chętniej niż kobiety wybierają IKZE

Źródło: Obliczenia własne

3.2 Liczba IKZE według instytucji finansowych

Na koniec czerwca 2017 r. funkcjonowało 664,1 tys. IKZE, o 50,2 tys. kont więcej niż na koniec czerwca 2016 r.

Instytucje finansowe uprawnione do prowadzenia IKZE obsługiwały łącznie na koniec czerwca 2017 r. 664,1 tys. kont, na których zgromadzono aktywa o wartości 1,4 mld zł. Dominującą pozycję wśród prowadzących IKZE instytucji utrzymały zakłady ubezpieczeń (67,2% udział w rynku), ale ich pozycja wyraźnie uległa osłabieniu na rzecz funduszy inwestycyjnych (tendencja obserwowana od grudnia 2014 r.).

Tabela 14. Liczba IKZE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba IKZE (w szt.)		Udział w liczbie ogółem (w %)		Zmiana (w %)
	30.06.2016	30.06.2017	30.06.2016	30.06.2017	2017/2016
Zakłady ubezpieczeń	444 568	446 453	72,4	67,2	0,4
Fundusze inwestycyjne	66 676	105 530	10,9	15,9	58,3
Podmioty prowadzące działalność maklerską	4 673	6 659	0,8	1,0	42,5
Banki	13 951	16 154	2,3	2,4	15,8
Dobrowolne fundusze emerytalne	84 050	89 315	13,7	13,4	6,3
OGÓŁEM	**613 918**	**664 111**	**100,0**	**100,0**	**8,2**

Źródło: Obliczenia własne

Od początku funkcjonowania IKZE, czyli od 2012 r. do I połowy 2016 r. najwięcej kont było obsługiwanych głównie w zakładach ubezpieczeń, a w dalszej kolejności w dobrowolnych funduszach emerytalnych. Na koniec 2016 r. fundusze inwestycyjne były coraz chętniej wybierane przez oszczędzających do prowadzenia IKZE i obsługiwały prawie tyle samo IKZE co dobrowolne fundusze emerytalne (jedynie 0,3 tys. kont mniej). W I półroczu 2017 r. oszczędzanie na emeryturę w funduszach

inwestycyjnych dalej zyskiwało na popularności, a liczba IKZE w funduszach inwestycyjnych wyniosła 105,5 tys. (wzrosła ponad 1,5-krotnie w porównaniu do I półrocza 2017 r.). Tym samym na koniec czerwca 2017 r. liczba IKZE w funduszach inwestycyjnych przekroczyła o 16,2 tys. kont liczbę IKZE w dobrowolnych funduszach emerytalnych Udział IKZE w pozostałych instytucjach, czyli podmiotach prowadzących działalność maklerską i bankach był na koniec I półrocza 2017 r. marginalny osiągając poziom 3,4%.

Fundusze inwestycyjne zyskują na popularności pod względem liczby IKZE wśród osób oszczędzających w każdym wieku, z wyjątkiem osób w wieku ponad 65 lat

Wykres 10. Struktura liczby IKZE według instytucji finansowych i wieku oszczędzających (w %)

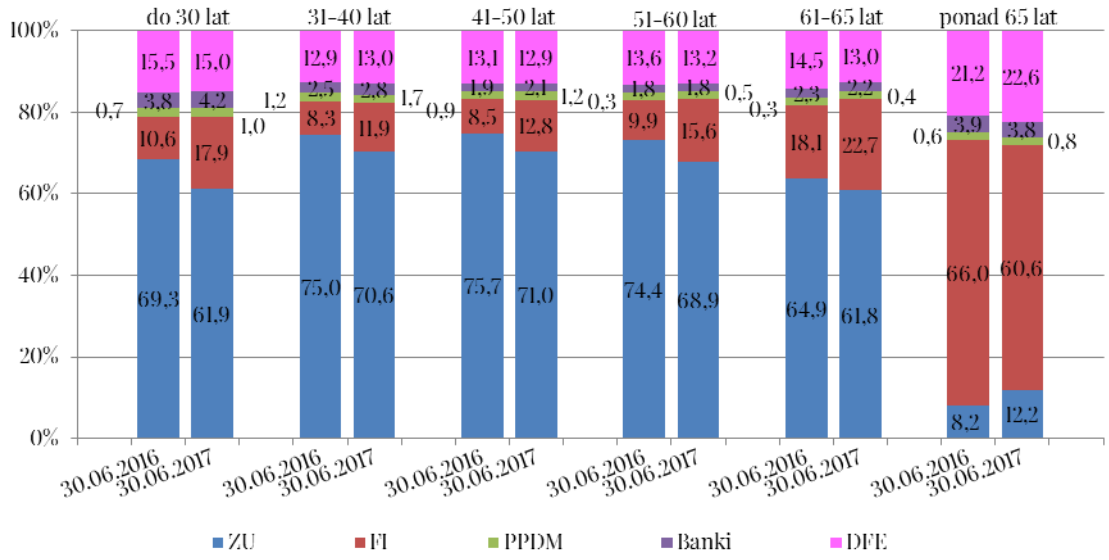

Źródło: Obliczenia własne

Analiza struktury IKZE według prowadzących je instytucji finansowych i wieku osób posiadających konto, pokazuje dominującą pozycję zakładów ubezpieczeń jako instytucji, z którymi najchętniej zawierają umowy oszczędzający na IKZE we wszystkich grupach wiekowych, poza najstarszą grupą wiekową powyżej 65 lat które zawierają umowy o prowadzenie IKZE przede wszystkim z funduszami inwestycyjnymi. Z porównania odpowiednich danych za I półrocze 2016 i 2017 r. wynika, iż spadł udział zakładów ubezpieczeń we wszystkich grupach wiekowych, z wyjątkiem osób z przedziału wieku ponad 65 lat, głównie na rzecz wzrostu udziału funduszy inwestycyjnych we wszystkich grupach wiekowych.

3.3 Wartość aktywów IKZE

Na koniec czerwca 2017 r. wartość zgromadzonych na IKZE aktywów wyniosła 1,3 mld zł, o 0,5 mld zł więcej niż na koniec czerwca 2016 r. Najwyższe aktywa zgromadzili oszczędzający w funduszach inwestycyjnych (524,1 mln zł), natomiast najniższe w podmiotach prowadzących działalność maklerską i bankach (odpowiednio 73,1 mln zł i 77,4 mln zł).

Na koniec I półrocza 2017 r. na IKZE zgromadzono aktywa o wartości 1,3 mld zł

Tabela 15. Aktywa IKZE

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Wartość IKZE (w tys. zł)		Udział w wartości ogółem (w %)		Zmiana (w %)
	30.06.2016	30.06.2017	30.06.2016	30.06.2017	2017/2016
Zakłady ubezpieczeń	317 352	464 629	41,5	35,0	46,4
Fundusze inwestycyjne	267 422	524 132	35,0	39,5	96,0
Podmioty prowadzące działalność maklerską	37 548	73 109	4,9	5,5	94,7
Banki	43 361	77 432	5,7	5,8	78,6
Dobrowolne fundusze emerytalne	98 401	188 471	12,9	14,2	91,5
OGÓŁEM	**764 084**	**1 327 773**	**100,0**	**100,0**	**73,8**

Źródło: Obliczenia własne

Udział aktywów IKZE w zakładach ubezpieczeń maleje na rzecz wzrostu udziału w funduszach inwestycyjnych

Na koniec czerwca 2017 r. fundusze inwestycyjne, podmioty prowadzące działalność maklerską i dobrowolne fundusze emerytalne zanotowały ponad 90% dynamikę wartości aktywów IKZE, natomiast najniższą dynamikę, w porównaniu do stanu na koniec czerwca 2016 r. – zakłady ubezpieczeń. Z uwagi na najniższy wzrost aktywów IKZE w zakładach ubezpieczeń, zmniejszył się również ich udział w ogółem aktywach IKZE, głównie na rzecz funduszy inwestycyjnych, które na koniec czerwca 2017 r. miały najwyższy udział w aktywach IKZE (39,5%), notując wzrost o 4,5 p.p. względem 30 czerwca 2016 r. Podtrzymana została tym samym obserwowana we wcześniejszych latach tendencja utraty pozycji przez zakłady ubezpieczeń na rzecz funduszy inwestycyjnych. Na koniec 2017 r., po raz pierwszy od powstania IKZE, fundusze inwestycyjne zarządzały wyższymi aktywami IKZE niż zakłady ubezpieczeń

Wykres 11. Struktura aktywów IKZE według instytucji finansowych (w %)

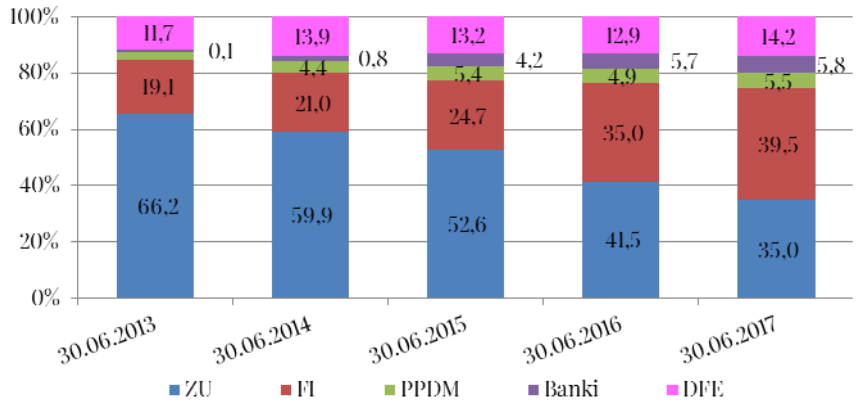

Źródło: Obliczenia własne

3.4 Wpłaty na IKZE

W I półroczu 2017 r. średnio 18,9% IKZE zostało zasilonych wpłatami

W liczbie 664,1 tys. funkcjonujących IKZE na koniec czerwca 2017 r., 18,9% kont (125,2 tys.) było zasilane przez oszczędzających wpłatami (konta aktywne). Liczba tych kont wzrosła o 23,5 tys. w stosunku do stanu na koniec czerwca 2016 r. Wzrost liczby kont zasilanych wpłatami zanotowano we wszystkich instytucjach finansowych, z wyjątkiem zakładów ubezpieczeń. Najwyższy wzrost zasilanych wpłatami kont IKZE, o 20,5 tys. kont, miał miejsce w funduszach inwestycyjnych, a w pozostałych

instytucjach wzrost ten wyniósł 4,5 tys. kont. W zakładach ubezpieczeń liczba IKZE zasilanych wpłatami spadła o 1,5 tys.

Tabela 16. Liczba IKZE zasilanych wpłatami

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	I poł. 2013	I poł. 2014	I poł. 2015	I poł. 2016	I poł. 2017
Zakłady ubezpieczeń	19 447	29 986	47 735	47 606	46 110
Fundusze inwestycyjne	5 023	5 049	15 220	35 942	56 389
Podmioty prowadzące działalność maklerską	232	538	1 504	1 910	2 673
Banki	17	1 748	3 276	4 643	5 691
Dobrowolne fundusze emerytalne	5 667	6 521	8 414	11 608	14 338
OGÓŁEM	**30 386**	**43 842**	**76 149**	**101 709**	**125 201**

Źródło: Obliczenia własne

Na IKZE wpłacono w I półroczu 2017 r. 219,8 mln zł

Pozytywnie można odebrać nie tylko wzrost liczby kont zasilanych wpłatami, lecz również wzrost wartości wpłaconych składek , w porównaniu do I półrocza 2016 r. Oszczędzający na IKZE wpłacili w I półroczu 2017 r. 219,8 mln zł, a w I półroczu 2016 r. 173,1 mln zł (wzrost o ponad 46,5 mln zł). Ogółem średnia wpłata na IKZE wzrosła o 0,1 tys. zł w porównaniu do I półrocza 2016 r. i wyniosła 1,8 tys. zł.

Wykres 12. Średnia wpłata na IKZE (w tys. zł)

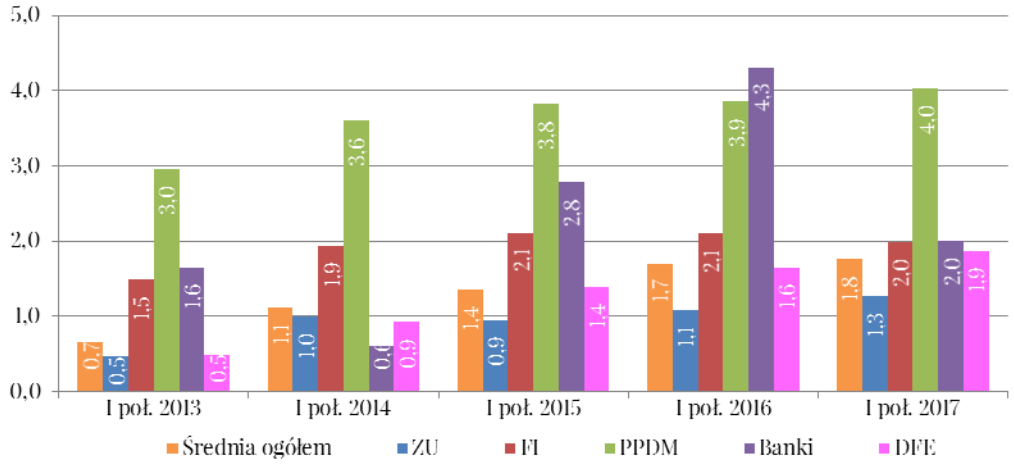

Źródło: Obliczenia własne

W I półroczu 2017 r. przeciętnie najwyższych wpłat na IKZE dokonali oszczędzający w podmiotach prowadzących działalność maklerską – 4 tys. zł

W przekroju instytucjonalnym widoczne jest duże zróżnicowanie wysokości przeciętnej wpłaty: od 1,3 tys. zł w zakładach ubezpieczeń, do 4 tys. zł w podmiotach prowadzących działalność maklerską. Wzrost średniej wpłaty zanotowano, w porównaniu do I półrocza 2016 r., w zakładach ubezpieczeń, podmiotach prowadzących działalność maklerską i dobrowolnych funduszach emerytalnych (o 0,2 tys. zł). W bankach wartość średniej wpłaty istotnie zmniejszyła się (o 2,3 tys. zł), na koniec I półrocza 2016 r. wyniosła 4,3 tys. zł.

Najniższy udział liczby kont zasilanych wpłatami w stosunku do funkcjonujących IKZE, biorąc pod uwagę rodzaj instytucji finansowej, zanotowano, podobnie jak w I półroczu 2016 r., w zakładach ubezpieczeń i dobrowolnych funduszach emerytalnych (odpowiednio 10,3% i 16,1%). W pozostałych instytucjach finansowych powyższy wskaźnik wahał się w przedziale od 35,2% do 53,4%.

Tabela 17.Wskaźnik aktywnych IKZE (w %)

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	I poł. 2013	I poł. 2014	I poł. 2015	I poł. 2016	I poł. 2017
Zakłady ubezpieczeń	5,2	7,6	11,1	10,7	10,3
Fundusze inwestycyjne	58,3	46,6	47,5	53,9	53,4
Podmioty prowadzące działalność maklerską	37,2	43,8	49,0	40,9	40,1
Banki	63,0	98,9	33,4	33,3	35,2
Dobrowolne fundusze emerytalne	4,5	7,9	10,8	13,8	16,1
OGÓŁEM	**6,0**	**8,9**	**13,7**	**16,6**	**18,9**

Źródło: Obliczenia własne

3.5 Średni stan konta IKZE

Na koniec I półrocza 2017 r. osoba oszczędzająca na IKZE zgromadziła na swoim koncie średnio kwotę 2 tys. zł, czyli o 0,8 tys. zł więcej niż na koniec I półrocza 2016 r.

Wykres 13. Średnia wartość rachunku IKZE (w tys. zł)

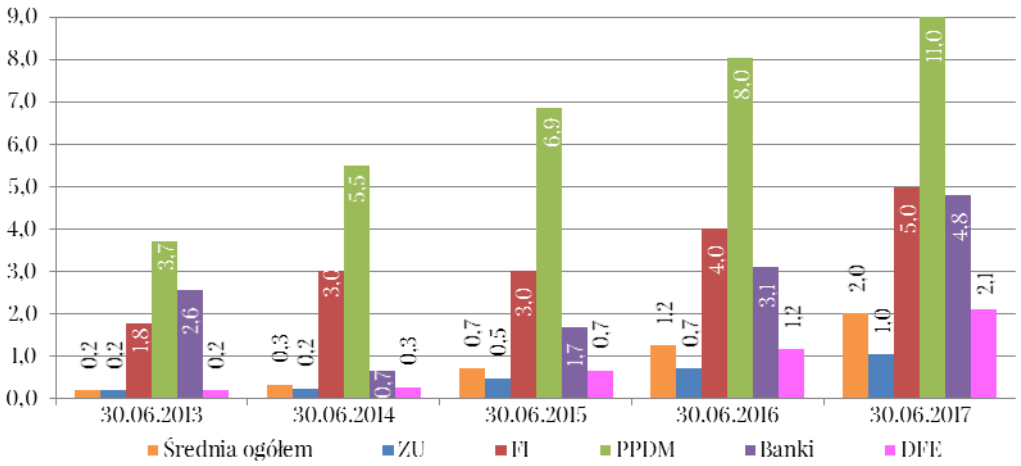

Źródło: Obliczenia własne

Od początku funkcjonowania IKZE, najwyższe kwoty gromadzą posiadacze tych kont w podmiotach prowadzących działalność maklerską

Biorąc pod uwagę rodzaj instytucji finansowej prowadzącej IKZE, najwyższe kwoty zgromadzili posiadacze IKZE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (11 tys. zł), a najniższe w zakładach ubezpieczeń (1,0 tys. zł), w obydwu przypadkach podobnie jak w przypadku IKE. Średnia wartość rachunku IKZE wzrosła we wszystkich instytucjach finansowych prowadzących IKZE, najbardziej w podmiotach prowadzących działalność maklerską (o 3 tys. zł), a najmniej w zakładach ubezpieczeń (o 0,3 tys. zł).

3.6 Liczba otwieranych IKZE

W I półroczu 2017 r. powstało 29,7 tys. IKZE, o 3,1 tys. kont mniej niż w I półroczu 2016 r.

W I półroczu 2017 r. powstało 29,7 tys. nowych IKZE, o 3,1 tys. kont więcej niż w I półroczu 2016 r. Mimo tego wzrostu, na podstawie danych historycznych obserwuje się corocznie spadek liczby otwieranych IKZE. W I półroczu 2012 r. – na początku funkcjonowania IKZE, powstało 303,4 tys. IKZE, w kolejnych I półroczach liczba otwieranych kont malała. Przyszłe dane pokażą, czy wzrost liczby IKZE

w I półroczu 2017 r. rozpocznie stałą tendencję, czy będzie to jednorazowy wzrost, jak miało to miejsce w I półroczu 2015 r.

Wykres 14. Liczba otwartych IKZE w I półroczu 2012-2017 (w szt.)

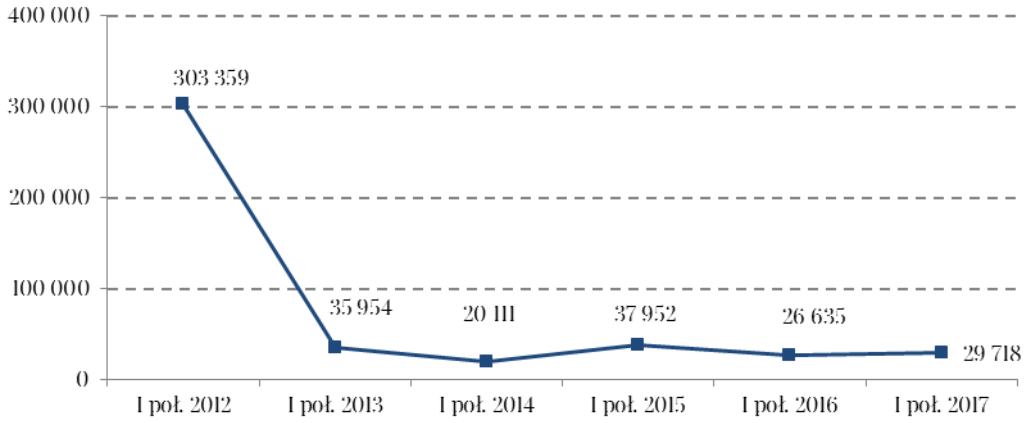

Źródło: Obliczenia własne

Prawie 3/4 nowych IKZE - 21,2 tys. kont - powstała w funduszach inwestycyjnych), a najmniej w podmiotach prowadzących działalność maklerską (0,5 tys. kont).

Tabela 18. Liczba otwartych IKZE

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba IKZE (w szt.)		Struktura (w %)		Zmiana (w %)
	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2017/ I poł. 2016
Zakłady ubezpieczeń	7 408	4 597	27,8	15,5	-37,9
Fundusze inwestycyjne	14 177	21 198	53,2	71,3	49,5
Podmioty prowadzące działalność maklerską	370	541	1,4	1,8	46,2
Banki	1 265	1 028	4,7	3,5	-18,7
Dobrowolne fundusze emerytalne	3 415	2 354	12,8	7,9	-31,1
OGÓŁEM	**26 635**	**29 718**	**100,0**	**100,0**	**11,6**

Źródło: Obliczenia własne

Istotnie wzrósł udział funduszy inwestycyjnych w liczbie otwieranych IKZE

Na wzrost liczby otwieranych IKZE w I półroczu 2017 r. o 3,1 tys. kont miał wpływ wzrost liczby nowych IKZE w funduszach inwestycyjnych, które poza podmiotami prowadzącymi działalność maklerską (mającymi marginalny udział w liczbie otwieranych IKZE) były jedynymi, w których liczba nowych IKZE wzrosła w porównaniu do I półrocza 2016 r. W pozostałych instytucjach: w zakładach ubezpieczeń, dobrowolnych funduszach emerytalnych i bankach, spadła liczba tych kont. Najwyższy spadek miał miejsce w zakładach ubezpieczeń (o 2,8 tys. kont).

Wykres 15. Struktura otwartych IKZE według instytucji finansowych (w %)

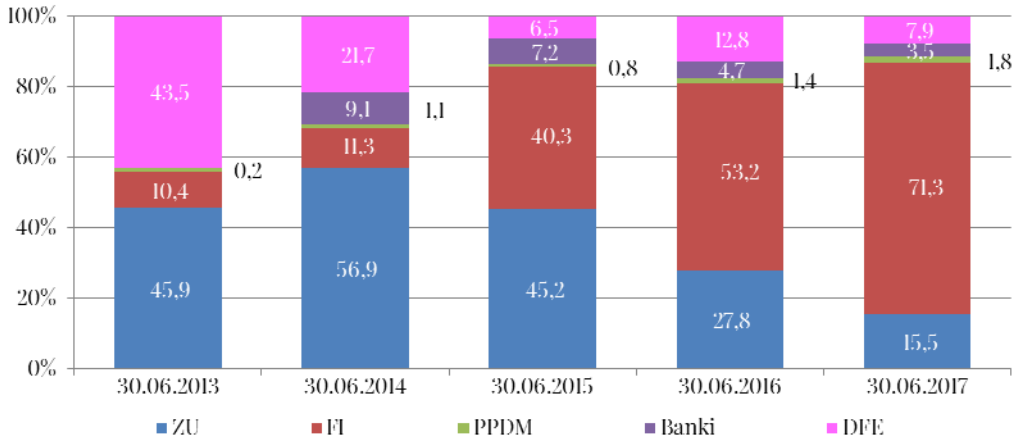

Źródło: Obliczenia własne

3.7 Wypłaty, zwroty oraz wypłaty transferowe dotyczące IKZE

Wypłata środków zgromadzonych na IKZE zgodnie z przepisem art. 34a ust. 1 ustawy o IKE oraz IKZE następuje:

1) na wniosek oszczędzającego, po osiągnięciu przez niego wieku 65 lat oraz pod warunkiem dokonywania wpłat na IKZE co najmniej w 5 latach kalendarzowych,
2) na wniosek osób uprawnionych do środków zgromadzonych na IKZE zmarłego oszczędzającego.

Zgodnie z przepisem art. 34a ust. 2 ustawy o IKE oraz IKZE wypłata może być, w zależności od wniosku oszczędzającego albo osoby uprawnionej dokonywana jednorazowo lub w ratach.

Od 2017 r. wypłaty z IKZE mogą być realizowane nie tylko dla osób uprawnionych po śmierci oszczędzającego, lecz również dla oszczędzających

Rok 2017 jest szóstym rokiem funkcjonowania IKZE, co oznacza, że po raz pierwszy możliwe jest spełnienie przez oszczędzających jednego z warunków koniecznych do wypłaty, tj. minimalnego okresu dokonywania wpłat na IKZE (5 lat). Do 2016 r. możliwa była jedynie realizacja wypłat na rzecz osób uprawnionych po śmierci oszczędzającego na IKZE.

W I półroczu 2017 r. zostało zrealizowanych 181 wypłat (128 w I półroczu 2016 r.) na kwotę 920 tys. zł (372 tys. zł w I półroczu 2016 r.), głównie przez fundusze inwestycyjne (43,1% liczby wypłat). W I półroczu 2017 r. przeciętna wypłata dla oszczędzającego na IKZE wyniosła 5,1 tys. zł. W podmiotach prowadzących działalność maklerską i bankach nie realizowano wypłat, z uwagi na brak dyspozycji do wypłaty środków. W i półroczu 2017 r., podobnie jak w I półroczu 2016 r. wypłaty realizowały fundusze inwestycyjne, zakłady ubezpieczeń i dobrowolne fundusze emerytalne, a najwyższą przeciętną wypłatę otrzymali oszczędzający w podmiotach prowadzących działalność maklerską (5,9 tys. zł).

Tabela 19. Wypłaty z IKZE

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba wypłat z IKZE (w szt.)		Wartość wypłat z IKZE (w tys. zł)		Przeciętna wypłata z IKZE (w tys. zł)	
	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017
Zakłady ubezpieczeń	89	73	170	328	1,9	4,5
Fundusze inwestycyjne	27	78	143	464	5,3	5,9
Podmioty prowadzące działalność maklerską	0	0	0	0	–	–
Banki	0	0	0	0	–	–
Dobrowolne fundusze emerytalne	12	30	59	128	4,9	4,3
OGÓŁEM	**128**	**181**	**372**	**920**	**2,9**	**5,1**

Źródło: Obliczenia własne

Zgodnie z przepisem art. 37 ust. 1 ustawy o IKE oraz IKZE, oszczędzający na IKZE mają możliwość dokonania zwrotu zgromadzonych środków. Zwrot środków zgromadzonych na IKZE następuje w przypadku, gdy umowa o prowadzenie IKZE została wypowiedziana przez którąkolwiek ze stron lub wygasła z innych przyczyn (np. oszczędzający odstąpił od umowy). Równoznacznie ze zwrotem traktuje się pozostawienie środków zgromadzonych na IKZE, jeżeli umowa o prowadzeniu IKZE wygasła, a nie zostały spełnione warunki do dokonania wypłaty lub wypłaty transferowej. Instytucja finansowa przed dokonaniem zwrotu jest zobowiązana do potrącenia podatku od dochodu oszczędzającego na IKZE wg obowiązującej skali podatkowej.

Najczęściej oszczędzający na IKZE w zakładach ubezpieczeń decydują się na likwidację konta

W I półroczu 2017 r. zrealizowano 7,3 tys. dyspozycji zwrotu środków z IKZE, o 0,1 tys. mniej niż w I półroczu 2016 r., a zwrócone kwoty z tego tytułu były wyższe o 4,5 mln zł. Najwięcej dyspozycji zwrotu środków z IKZE realizowanych zostało w zakładach ubezpieczeń (53,9% liczby zwrotów), a ich wartość stanowiła 57% ogółem zwróconych oszczędzającym kwot (10,9 mln zł). Przeciętnie najwyższą kwotę zwrotu otrzymali rezygnujący z IKZE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (7,1 tys. zł).

Tabela 20. Zwroty z IKZE

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba zwrotów z IKZE (w szt.)		Wartość zwrotów (w tys. zł)		Przeciętny zwrot z IKZE (w tys. zł)	
	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017	I poł. 2016	I poł. 2017
Zakłady ubezpieczeń	5 387	3 934	10 722	10 905	2,0	2,8
Fundusze inwestycyjne	1 171	2 535	2 492	5 739	2,1	2,3
Podmioty prowadzące działalność maklerską	13	46	62	325	4,8	7,1
Banki	312	222	613	745	2,0	3,4
Dobrowolne fundusze emerytalne	550	558	757	1 428	1,4	2,6
OGÓŁEM	**7 433**	**7 295**	**14 646**	**19 142**	**2,0**	**2,6**

Źródło: Obliczenia własne

W I półroczu 2017 r. więcej osób, niż w I półroczu 2016 r., podjęło decyzję o zmianie instytucji finansowej prowadzącej IKZE. Na wniosek oszczędzających posiadających rachunek IKZE, w I półroczu 2017 r. instytucje finansowe dokonały 383 wypłat transferowych do innego IKZE o wartości 3,1 mln zł (238 w I półroczu 2016 r.

o wartości 1,5 mln zł) oraz przyjęły 434 wypłat transferowych z IKZE o wartości 3,3 mln zł (563 w I półroczu 2016 r. o wartości 3,7 mln zł).

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Oszczędzający na IKE według wieku i płci na dzień 30 czerwca 2017 r. 10
Wykres 2. Struktura liczby IKE według instytucji finansowych i wieku oszczędzających (w %) 11
Wykres 3. Aktywa IKE według instytucji finansowych (w mln zł) 12
Wykres 4. Struktura aktywów IKE według instytucji finansowych (w %) 13
Wykres 5. Średnia wpłata na IKE według instytucji finansowych (w tys. zł) 13
Wykres 6.Średnia wartość rachunku IKE według instytucji finansowych (w tys. zł) 15
Wykres 7. Liczba otwartych IKE w I półroczu 2010-2017 (w szt.) 15
Wykres 8. Struktura otwartych IKE według instytucji finansowych (w %) 16
Wykres 9. Oszczędzający na IKZE według wieku i płci na dzień 30 czerwca 2017 r. 22
Wykres 10. Struktura liczby IKZE według instytucji finansowych i wieku oszczędzających (w %) 23
Wykres 11. Struktura aktywów IKZE według instytucji finansowych (w %) 24
Wykres 12. Średnia wpłata na IKZE (w tys. zł) 25
Wykres 13. Średnia wartość rachunku IKZE (w tys. zł) 26
Wykres 14. Liczba otwartych IKZE w I półroczu 2012-2017 (w szt.) 27
Wykres 15. Struktura otwartych IKZE według instytucji finansowych (w %) 28

SPIS TABEL

Tabela 1. Limity wpłat na IKE (w zł) 7
Tabela 2. Limity wpłat na IKZE (w zł) 8
Tabela 3. Liczba IKE w podziale na wiek i płeć (w szt.) 9
Tabela 4. Liczba IKE według instytucji finansowych 10
Tabela 5. Aktywa IKE według instytucji finansowych 12
Tabela 6. Liczba IKE zasilanych wpłatami według instytucji finansowych 14
Tabela 7. Wskaźnik aktywnych IKE według instytucji finansowych (w %) 14
Tabela 8. Liczba otwartych IKE 16
Tabela 9. Wypłaty z IKE 17
Tabela 10. Całkowite zwroty z IKE 19
Tabela 11. Transfery do IKE według instytucji finansowych 20
Tabela 12. Transfery z IKE według instytucji finansowych 20
Tabela 13. Liczba IKZE w podziale na wiek i płeć 21
Tabela 14. Liczba IKZE według instytucji finansowych 22
Tabela 15. Aktywa IKZE 24
Tabela 16. Liczba IKZE zasilanych wpłatami 25
Tabela 17.Wskaźnik aktywnych IKZE (w %) 26
Tabela 18. Liczba otwartych IKZE 27
Tabela 19. Wypłaty z IKZE 29
Tabela 20. Zwroty z IKZE 29

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl